

‘समर लभ’उपन्यासमाकोडमिश्रणको अध्ययन

२०३

शोधार्थी

आशाकुमारी मगर

क्याम्पस क्रमाङ्क र शैक्षिक सत्र : ७३ (२०७३/०७४)

त्रि.वि.दर्ता नं. : ९-२-२१८-४५३-२०१२

दोस्रो वर्षको परीक्षाक्रमाङ्क र वर्ष : २१८०१५६ (२०७५)

नेपालीशिक्षाविषयमानेपा.शि. ५९८ स्नातकोत्तर उपाधिकानिमित्त प्रस्तुतशोधपत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

जनताबहुमुखीक्याम्पस

नेपालीशिक्षाविभाग

इटहरी, सुनसरी

२०७७/२०२१

स्वयम् घोषणा

म शोधार्थी आशाकुमारी मगर यो घोषणा गर्दछु कि प्रस्तुतशोधपत्र“समर लभ”उपन्यासमाकोडमिश्रणअध्ययनशीर्षक मेरो मौलिक अनुसन्धानहो । शोधपत्रको कुनै अंश समेत मैले कहींकतैबाट नक्कल गरेको होइन । आवश्यकताअनुसार सन्दर्भ र स्रोत खुलाई पूर्वकार्यको प्रयोग गरिएको छ । यदिकहींकतैबाट नक्कल गरेको प्रमाणित भए त्यसबाट आउने सबै खाले परिणामहरूको सामनागर्ने प्रतिबद्धता व्यक्तगर्दछु । यस सम्बन्धमा पछि कहींकतै र कुनै किसिमको उजुरबाजुर गर्ने छैन ।

वि.स.: २०७७/ १०/१६

शोधार्थी

आशाकुमारी मगर

जनताबहुमुखीक्याम्पस

१०२५ - ५८१३००

इटहरी, सुनसरी

५८००६४

स्थापित : २०४५

(त्रिभुवनविश्वविद्यालयबाट सम्बन्धनप्राप्त)

प.सं.

व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

मिति :- २०७७/१०/१६

च.नं.

शोधनिर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, जनताबहुमुखीक्याम्पस नेपालीशिक्षाविभागअन्तर्गत एम.एड. दोस्रो वर्षकीविद्यार्थी आशाकुमारी मगरले ने.पा.शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'समर लभ' उपयासमाकोडमिश्रण अध्ययनशीर्षकको शोधपत्र मेरा निर्देशनमातयार पार्नुभएको हो। प्रस्तुतशोधपत्र सम्बन्धिततहकानिमित्तउपयुक्तभएकाले आवश्यकमुल्याङ्कनकालागिसिफारिस गर्दछु।

वि.सं.: २०७७/ १०/१६

इ.स. : २०२१/०१/२९

.....
नवीनकुमार शर्मा

(शोधनिर्देशक)

नेपालीशिक्षाविभाग

जनताबहुमुखीक्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

जनताबहुमुखीक्याम्पस

२०२५ - ५८१३००

इटहरी, सुनसरी

५८००६४

स्थापित : २०४५

(त्रिभुवनविश्वविद्यालयबाट सम्बन्धनप्राप्त)

प.सं.

व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

मिति :- २०७७/१०/१६

च.नं.

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, जनताबहुमुखीक्याम्पस नेपालीशिक्षाविभागका स्नातकोत्तर तहकाशोधार्थी आशाकुमारी मगरले ने.पा.शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनकालागितायर पार्नुभएको 'समर लभ' उपन्यासमाकोडमिश्रण अध्ययनशीर्षकको शोधपत्र नेपालीशिक्षा स्नातकोत्तर तहकालागि उपयुक्त देखिएकाले मूल्याङ्कनकानिमित्त स्वीकृत गरिएको छ ।

शोधपत्रमूल्याङ्कन समिति

नाम थर :

हस्ताक्षर :

उपप्रा. मदनराज बराल

.....

(विगागीयप्रमुख)

(बाह्य परीक्षक)

.....

उपप्रा. नवीनकुमार शर्मा

(शोधनिर्देशक)

.....

वि.सं. : २०७७ / /

इ.सं. : / / २०२१

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुतसुबिन भट्टराइलिखितद्वारा नेपालीउपन्यास 'समर लभ'माकोडमिश्रणको अध्ययनशीर्षकको शोधकार्य त्रिभुवनविश्वविद्यालयशिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपालीभाषाशिक्षाविभागअन्तर्गत नेपाली पाठ्यक्रमको पाठ्यांश नेपालीशिक्षा (५९८) को प्रयोजनको लागि तयार गरिएको हो । शोधकार्य आफैमा जटिल र महत्वपूर्ण पनि हो । भाषिकअभिव्यक्तिलाई बोधगम्य र सम्प्रेषणयुक्त बनाउनकोडमिश्रणले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ । नेपालीउपन्यास 'समर लभ'अङ्ग्रेजीकोडमिश्रणलाई मुख्यविषयबनाएर प्रस्तुतशोध कार्य सम्पन्नगरिएको छ ।

प्रस्तुतशोधपत्रको शीर्षक चयन देखि लिएर सामग्रीनिर्माण , तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषण तथा परिमार्जन गरी व्यस्तताकाबाबजुतशब्द-शब्दमा सहज र सचेत बनाउँदै समुचितमार्ग निर्देशनगर्नुहुने विभागीयप्रमुखमदनराज बराल र शोध निर्देशकश्रद्धेय गुरूनवीनकुमार शर्माज्यू प्रतिहार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन दिन चाहन्छु त्यसैगरी यस शोधपत्रतयार पार्न सुभाब सल्लाहदिनुहुने श्रद्धेय गुरूप्रा.डा. टङ्कप्रसादन्यौपानेज्यू प्रतिपनिहार्दिक कृतज्ञ छु । यस शोध पत्रतयार पार्नकालागिआवश्यक सामग्रीउपलब्ध गराई सहयोग गर्नुहुने जनताबहुमुखीक्याम्पस, पुस्तकालय परिवार साथै जीवनसाथी भिम मगरलाइपनि कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । त्यसै गरी प्रत्यक्षअप्रत्यक्षरूपमा सहयोग प्रदानगर्नुहुने आत्मियमित्रहरूप्रतिहार्दिक आभार व्यक्तगर्न चाहन्छु ।

यस शोधकार्यकालागि कम्प्यूटर टङ्कनमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने दुर्गा कम्प्यूनिकेशन एण्ड फोटो स्टूडियोकीप्रोप्राइटर श्री लक्ष्मीधितालप्रति कृतज्ञ छु र यस शोधपत्रतयार गर्ने क्रममाउपयोग गरिएका सम्पूर्ण सन्दर्भ सामग्रीका लेखकतथाप्रकाशकप्रतिहार्दिक आभार व्यक्तगर्दछु ।

शोधार्थी

आशाकुमारी मगर

शोधसार

शोधशीर्षक : 'समर लभ'उपन्यासमाकोडमिश्रणको अध्ययन

शोधार्थी : आशाकुमारी मगर

शोध निर्देशक : नवीनकुमार शर्मा

क्याम्पस विभाग : जनताबहुमुखीक्याम्पस, इटहरी, नेपालीभाषाशिक्षाविभाग

शैक्षिकवर्ष : २०७३/७४

पृष्ठ संख्या : ६७

जम्माअध्याय:पाँच

प्रस्तुतशोधकार्य त्रि.वि. शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपालीशिक्षाविभागअन्तर्गत एम.एड दोस्रो वर्षको नेपा.शि. ५९८ पाठ्याँशको प्रयोजनार्थ तयार पारिएको हो । नेपाली साहित्यमाभएको अङ्ग्रेजीकोडमिश्रणको अध्ययनगर्ने क्रममा पुस्तकालयीयविधिद्वारा उपन्यासकार सुबिन भट्टराईद्वारा रचनागरिएको नेपालीउपन्यास 'समर लभ'मा अङ्ग्रेजीकोडमिश्रणको अध्ययनशीर्षक राखिएको छ । यसमाछवटा उद्देश्यहरूनिर्धारण गरिएका छन् ती उद्देश्यहरू 'समर लभ'उपन्यासमा अङ्ग्रेजीकोडहरूको पहिचानगर्नु, पदवर्ग अर्थकाआधारमाविश्लेषण गर्नु, आवृत्तिको अवस्थापत्तालगाउनु, उक्तउपन्यासमा अङ्ग्रेजीकोडहरूलाई भाषिकतत्वकाआधारमाव्याख्याविश्लेषण गरी उक्तउपन्यासमाकोडमिश्रणको कारण पत्तालगाउने काम यस शोध कार्यमाभएको छ । यहाँ गुणात्मक विधिअपनाइएको छ । तथ्याङ्क सङ्कलनको क्रममा यस शोधशीर्षकमाभएकापूर्व अध्ययन अनुसन्धानकाशोधपत्रहरू, विभिन्न पुस्तक, पत्रपत्रिका, अनुभवहरू, जर्नलहरूआदि सङ्कलनगरिएको छ ।

यस शोधपत्रमापाँच वटा अध्यायहरू रहेका छन् । पहिलो अध्यायमाविषयशीर्षकको पृष्ठभूमि, त्यसमा देखिएका समस्या, उद्देश्य, महत्व र परिसीमा समावेश छन् । दोस्रो अध्यायअन्तर्गत विषय सँग सम्बन्धितपूर्वकार्यको समीक्षा, उपयोगिता र सैद्धान्तिक धारणाका बारेमाचर्चा गरिएको छ । तेस्रो अध्यायमाअध्ययनको प्रक्रिया, जनसङ्ख्याको बारेमा रहेको छ । त्यसै गरी चौथो अध्यायले तथ्याङ्कको नतिजा, परिणाम, व्याख्याविश्लेषण गरेको छ भने पाँचौ अध्यायमाअध्ययनको निष्कर्ष, सुझावआदि प्रस्तुतगरिएको छ ।

विषयसूची

विषय	पृष्ठ संख्या
अध्याय -एक, शोधपरिचय	
१.१. पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याकथन	२
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	२
१.४ अध्ययनको औचित्य र महत्व	३
१.५ अध्ययनको परिसिमा	३
१.६ पारिभाषिकशब्द	४
अध्याय - दुई : पूर्वकार्यको समीक्षातथाधारणात्मक संरचना	
२.१ पूर्वकार्यको समीक्षा	५
२.२ पूर्वकार्यको उपयोगिता	७
२.३ सैद्धान्तिकधारणा	८
२.३.१ कोडको परिचय	
२.३.२ कोड परिवर्तन र यसकाकारण	
२.३.३ कोडमिश्रण	
२.३.४ कोड परिवर्तन र कोडमिश्रण विचको समानता र भिन्नता	
अध्याय - तीन : अध्ययनको विधि र प्रकृया	
३.१ अध्ययनको ढाँचा/संरचना	१२
३.२ जनसङ्ख्या र नमुना छनौट प्रक्रिया	१२
३.३ तथ्याङ्क सङ्कलनका साधनहरू	१२
३.४ तथ्याङ्कसङ्कलनकाप्रकृया	१३
३.५ तथ्याङ्कविश्लेषण र व्याख्या	१३
अध्याय - चार : व्याख्या र विश्लेषण	
४.१ 'समर लभ'उपन्यासमाकोडमिश्रणको अध्ययन	१४

४.२	उपन्यासमा रहेका अङ्ग्रेजीकोडहरू लेखकका समय, सन्दर्भ र कारण	६२
-----	--	----

अध्याय - पाँच : सारांश , निष्कर्ष र उपयोगिता

५.१	सारांश	६४
५.२	निष्कर्ष	६४
५.३	उपयोगिता	६५
	५.३.१ नीतिगततह	
	५.३.२ कार्यान्वयनतह	
५.४	सुभावहरू	६६
५.५	आगामीअध्ययनकालागिशीर्षकहरू	६७
	सन्दर्भ सामग्री	
	व्यक्तिवृत्त	

संक्षिप्तरूप सूची

संक्षिप्तरूप

पूर्ण रूप

क्रि.प.	-	क्रियापद
ना.प.	-	नामपदावली
वि.	-	विशेषण
क्रि.वि.	-	क्रियाविशेषण
सं.	-	संयोजक
अ.क्रि.	-	अकर्मक क्रिया
स.क्रि.	-	सकर्मक क्रिया

चिन्ह सूची

चिन्ह	अर्थ
,	अल्पविराम
()	कोष्ठक
	पूर्ण विराम
:	विसर्ग
!	विस्मयादिवोधक/उद्गार
/	विभाजक
“	एकल उद्धरण

तालिका सूची

तालिका	पृष्ठ संख्या
२.१ कोड परिवर्तन र कोड मिश्रण विचको भिन्नता	११
४.१ प्रथमअध्यायमाशब्द/पदतहमा अङ्ग्रेजीकोडमिश्रण	१५
४.२ पदावलीकातहमा अङ्ग्रेजीकोडमिश्रण	१६
४.३ वाक्यकातहमाकोडमिश्रण	१६
४.४ दोस्रो अध्यायमाशब्द/ पदमाकोडमिश्रण	१७
४.५ पदावलीकातहमाकोडमिश्रण	१८
४.६ तेस्रो अध्यायमाशब्द/ पदमाकोडमिश्रण	१९
४.७ चौथो अध्यायमाशब्द /पदतहको कोडमिश्रण	२१
४.८ पदावलीकातहमाकोडमिश्रण	२२
४.९ पाचौं अध्यायमाशब्द /पदको तहमाकोडमिश्रण	२३
४.१० छैटौं अध्यायको शब्द/पदको तहमाकोडमिश्रण	२४
४.११ सातौं अध्यायको शब्द /पदतहमाकोडमिश्रण	२६
४.१२ पदावली,उपवाक्य/वाक्यकातहमाकोडमिश्रण	२९
४.१३ आठौं अध्यायको शब्द/पदकातहमाकोडमिश्रण	३०
४.१४ नवौं अध्यायको शब्द/पदकातहमाकोडमिश्रण	३३
४.१५ पदावली,उपवाक्य/वाक्यकातहमाकोडमिश्रण	३५
४.१६ दशौं अध्यायको शब्द /पदकातहमाकोडमिश्रण	३६
४.१७ एघारौं अध्यायको शब्द /पदकातहमाकोडमिश्रण	३८
४.१८ पदावली,उपवाक्य र वाक्यकातहमाकोडमिश्रण	३९
४.१९ बाह्रौं अध्यायको शब्द /पदकातहमाकोडमिश्रण	४०
४.२० तेह्रौं अध्यायको शब्द /पदकातहमाकोडमिश्रण	४२
४.२१ चौधौं अध्यायको शब्द /पदकातहमाकोडमिश्रण	४४

४.२२	पन्ध्रौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	४५
४.२३	सोहौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	४८
४.२४	सत्रौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	५०
४.२५	अठारौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	५१
४.२६	उन्नाइसौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	५२
४.२७	बिसौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	५३
४.२८	एक्काइसौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	५५
४.२९	बाइसौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	५७
४.३०	तेइसौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	५९
४.३१	चौबिसौँ अध्यायको शब्द / पदकातहमाकोडमिश्रण	६१